This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google books

https://books.google.com

Google

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het "watermerk" van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

Digitized by Google

Digitized by Google

MAETSCHAPPY

DER

VLAEMSCHE BIBLIOPHILEN.

—

2e SERIE.

—

WERKEN VOOR DE LEDEN ALLEEN BESTEMD.

Nr I.

Digitized by Google

Digitized by Google

DYSTORIE VAN SALADINE.

Digitized by Google

N° 8.

EXEMPLAER VAN M. J.-J. DE MULDER.

DE VOORZITTER,

Fr. Vergauwen

DE SECRETARIS,

Ph. Blommaert.

Digitized by Google

DYSTORIE

VAN

SALADINE.

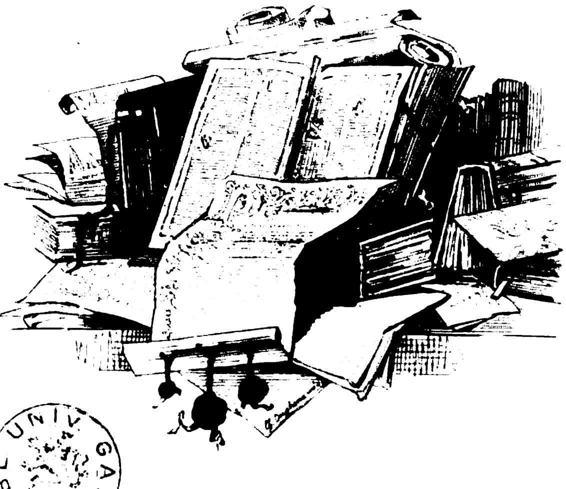

BIBL UNIV GAND

GENT,

DRUKKERY VAN C. ANNOOT-BRAECKMAN.

Digitized by Google

Digitized by Google

Tot de bibliographische zeldzaemheden die wy aen de pers van den zoo verdienstelyken Arend De Keyser, die de drukkunst zoo te Gent als te Audenaerde heeft ingevoerd, verschuldigd zyn, behoort ongetwyfeld *Dystorie van Saladine,* waervan wy heden een herdruk leveren. Inderdaed er zyn, na verloop van omtrent drie-honderd-en-zeventig jaren, van dit boekje slechts twee exemplaren overgebleven, of ten minste in de letterkundige wereld bekend.

Het een exemplaer bevindt zich op de bibliotheek der stad Haerlem, het andere is in myn bezit.

Het haerlemsche exemplaer is afkomstig uit de letterkundige nalatenschap van den bekenden Jacobus Koning. Het is, na deszelfs overlyden, ten jare 1833, met al de boeken tot den uitvinder, de uitvinding of geschiedenis der boekdrukkunst betrekkelyk, in eens aen de stad Haerlem verkocht. Op den catalogus van Koning wordt het, op bl. 9, onder Nr 30 beschreven als volgt :

Digitized by Google

« De Historie van Saladine, Taudenaerde gheprendt (bij Joannes (sic) De Keyzer, omstreeks 1480), quarto.

(Dit belangryk en tot dus verre *onbekend*, uitgebreid dichtstuk, groot 1636 versregels, door eenen ongenoemden autheur in de vlaamsche taal opgesteld, bevat een romantisch tafereel uit de tijden der kruisvaarders, en is noch op de *Naamlyst* van *Visser*, noch bij eenig ander schrijver te vinden [1].) »

De yverige boekkenner de heer E. H. J. Du Puy de Montbrun, in zyn belangryk schrift : *Recherches bibliographiques sur quelques impressions Neérlandaises du quinzième et du seizième siècle* [2], geeft van het haerlemsche exemplaer eene tamelyk uitvoerige beschryving, waeraen wy het volgende ontleenen :

Dystorie van Saladine. *A la fin :* Taudenaerde gheprendt, *sans nom de l'imprimeur* (Arend de Keysere), *et sans date,* (vers l'an 1480), in-4°.

Edition en ancienne bâtarde, nommée souvent faussement caractère gothique, à longues lignes, qui sont au nombre de 28 *sur les pages entières; sans chiffres ni réclames, mais avec les signatures* a *jusqu'à* d_3, *dont le premier cahier ne contient que six feuillets et les autres chacun huit, ce qui fait un ensemble de trente feuillets ou de soixante pages, de trois et demi couplets ou octaves chacune. Les lettres grises ou les initiales sont gravées en bois. Le filagramme ou marque du*

(1) *Catalogus der Letterkundige Nalatenschap van wijlen Jacobus Koning, lid van het koninklijk Nederlandsch Instituut en van onderscheidene maatschappijen van wetenschap, enz. enz. Tweede deel. Boekwerken enz., waervan de verkooping zal plaats hebben op maandag den* 14den *October* 1833, *enz....* Amsterdam in-8°.

(2) Leide, S. et J. Luchtmans, 1836, in-8°, bl. 3.

papier que l'on y trouve est semblable à celui du numéro 31 *de la planche II de* M. DE LA SERNA SANTANDER [1]. *On n'y rencontre aucun signe de ponctuation, sinon les points-carrés* (·) *après les chiffres, la virgule en ligne oblique* (/) *et les abréviations* (—) *et* (^) *pour le* m, *le* n, *l'*h *aspiré, etc. Ce poème intéressant et curieux de* 204$^1/_2$ *couplets ou de* 1636 *vers, composé par un auteur anonyme en ancienne langue neérlandaise ou flamande, renferme un tableau romantique du temps des croisades : il ne se trouve mentionné chez aucun bibliographe.*

Sur le recto du premier feuillet le prologue commence en ces termes :

Edele herten / ghij blijde gheesten /

La fin de ce prologue se trouve sur le verso du même feuillet, elle est conçue en ces termes :

Int corte es dese ystorie schone

Le texte suit ainsi sur le recto du second feuillet :

En copulaet ystoriael (2)

Le poème finit au recto du trentième et dernier feuillet par la conclusion de l'auteur, terminée ainsi :

Hier hendt dystorie van Saladine (3)

---

(1) V. le *Supplément au catalogue des livres de la bibliothèque de Monsieur C. De la Serna Santander, contenant : Observations sur le filigrane de papier des livres imprimés dans le XVe siècle*, etc. Bruxelles, 1803, gr. in-8°.

(2) In myn exemplaer is het : *Een copulaet ystoriael,* misschien is in het haerlemsche de eerste letter, zynde eeu groote *e*, weggebleven.

(3) Wy hebben hier, en hooger, de meerdere versregelen door Du Puy de Montbrun aengehaeld, weggelaten om dat wy geheel het stuk uitgeven.

Digitized by Google

Le verso du même feuillet ne contient que la marque de l'imprimeur, suivie de la souscription :

Tandenaerde ghepzendt.

Quoique le typographe ne se soit pas nommé après cette souscription, il n'y a point de doute que ce ne soit Arend *ou* Arnold de Keysere *ou* de Keyser, Arnoud l'Empereur *ou* Arnoldus Cesaris, *le seul imprimeur qui ait exercé son art à Audenarde dans le quinzième siècle.*

Wy laten hier weg eenige byzonderheden door Du Puy de Montbrun medegedeeld over andere boekwerken door Arend de Keyser gedrukt, en wilden hier alleen inlasschen al wat eenigzins dienen kan tot de beschryving van het boek dat op de haerlemsche bibliotheek berust.

Het ander exemplaer waervan ik eigenaer ben, behoorde vroeger toe aen Dr Georgius Kloss, professor te Frankfort-aen-Mein. Men weet dat die man eene allerrykste en kostbaerste verzameling oude drukken der veertiende en vyftiende eeuwen, niet min dan 4682 nummers uitmakende, byeenbragt en dat dit alles te Londen, ten jare 1835, openbaerlyk verkocht werd.

Zonderling genoeg, op min dan twee jaren tyds, werden de twee eenige bekende exemplaren van de *Saladine* te veil gesteld, dat van Koning, te Haerlem, in 1833, en dat van Kloss, te Londen, in 1835.

In den catalogus wordt het boek, bl. 294, onder Nr 4102 opgegeven als volgt :

Historie von Sultan Saladin, Hugo von Tiberius (sic), *und der Ritter Esawangz.*

Tandenaerde (sic) gheprendt (Jan de Keysere, 1480)

. *An exceedingly rare Romance, in a poem, in octavo stanzas* (1).

De catalogus van D^r. Kloss kwam my niet tydig genoeg in handen, om het boekje aldaer te doen aenkoopen, doch ik vernam dat hetzelve het eigendom geworden was van eenen boekhandelaer van Cambridge, die het aen eenen confrater van Parys had overgemaekt. Deze laetste was de bekende Techener van wien het in myne handen gekomen is.

Myn exemplaer van de Saladine had dus in eenige maenden zeer veel wegs afgeleid, alzoo het van Francfort naer Londen, van Londen naer Cambridge, van Cambridge naer Parys was verdwaeld, tot dat het eindelyk uit Frankryk's hoofdstad naer eene gerustere haven en naer zyn vaderland terugkwam.

Zoodra ik eigenaer geworden was van het boek, had ik dadelyk opgemerkt dat het getal der versregelen van myn exemplaer niet overeenkwam met het opgegeven in den catalogus van Jacob Koning, namelyk 1636. Ik vond er 56 regels meer en dus 1692.

Toen weinig later, en wel ten jare 1836, de *Recherches* van Du Puy de Montbrun verschenen, zag ik aldaer het cyfer 1636 bekrachtigd, doch tevens aengewezen dat de Saladine uit 204 1/2 coupletten of strofen bestond, terwyl ik er 211 1/2 in myn boekje telde.

Verder bevond ik dat myn exemplaer niet uit acht-en-twintig bladen of zes-en-vyftig bladzyden, zoo als Du Puy de Montbrun

---

(1) *Catalogue of the library of Dr Kloss, of Frankfort-a-M., professor, including many original and unpublished manuscripts, and printed books with ms. annotations, by Philip Melanchton*, London, Sotheby, 1835, in-8°.

Digitized by Google

het haerlemsche beschryft, maer wel uit een-en-dertig bladen of twee-en-zestig bladzyden bestond, eindelyk dat er in het eerste cohier, niet zes, maer wel zeven bladen waren. Uit dit alles kwam ik op de gedachte dat er aen het exemplaer van Jacobus Koning erkomstig een of twee bladen ontbraken en ik nam de vryheid aen den eerw. heer Abraham De Vries, bibliothekaris te Haerlem te schryven. Die heer antwoordde my het volgende :

« Haarlem, 1 julij 1847.

« *Wel Edelgeboren en Zeer Geleerde Heer!*

« Aan uw verzoek, om eenige inlichtingen ten aanzien van het op onze stads bibliotheek berustende exemplaar van den roman van Saladine, heb ik getracht, door de naauwkeurigste vergelijking met uwe opgave, zoo goed mogelijk te kunnen voldoen. Zie hier het resultaat van mijn onderzoek : het haarlemsche exemplaar is in eenen netten marokijnen band gebonden, en zeer zuiver, maar het mist, even als het uwe een titel, en daarenboven het 7e blad, waarvan volgens uwe opgaaf, de eerste regel is : *Een prinche vut Vräckeric ghebannen.* Het bevat dertig bladen of zestig bladzijden, waarvan de laatste het teeken des drukkers met de woorden : *Taudenaerde gheprendt* behelst.

« Waarschijnelijk zal het geheele werkje uit twee-en-dertig bladen bestaan hebben. Voor het overige is het haarlemsche exemplaar volkomen aan het uwe gelijk, althans de eerste regels van het uwe zijn alle letterlijk gelijk aan die van het haarlemsche. Uwe gissing, dat het laatste meer dan het uwe afgesneden zou zijn, is zeer juist. Het inliggend papier, dat naauwkeurig de grootte der bladen van

Digitized by Google

het haarlemsche voorstelt, zal u daarvan overtuigen en de maat van het verschil doen kennen.

« Uwe vriendelijke aanbieding, om het ontbrekende aan het haarlemsche exemplaar voor onze bibliotheek te willen afschrijven, is van dien aard, dat ik vrees met de aanneming daarvan, misbruik van uwe goedheid en gedienstigheid te zullen maken, maar echter als bibliothekaris verpligt, voor de belangen onzer bibliotheek zoo veel mogelyk te zorgen, ook, geene vryheid vind zulk een aanbod van de hand te wijzen. Om u de moeite te besparen, zou misschien de afschrijving door een daartoe geschikt persoon, tegen eene remuneratie van onzent wege geschieden kunnen, waarvan ik de nadere overweging en bepaling gaarne aan u overlaat.

« Wel Edelgeboren en zeer geleerde Heer!

« *Uw Edelg. z. g. dienstwillige dienaar*,

« A. De Vries.

P. S. De opgaaf van het aantal coupletten en dichtregels in het haarlemsche exemplaar door Du Puy de Montbrun is naauwkeurig, dat der eersten zal dus in het uwe 7, dat der laatsten 56 meer zijn. »

Ik zond vervolgens aen den heer De Vries een afschrift van het 7° blad van myn exemplaer, dat aen het haerlemsche ontbreekt en dat de versregels :

Een prinche vut Vranckeric ghebannen

tot en met :

Sprac de saudaen van Babilone

in onze uitgave bl. 18–20 voorkomende, bevat.

Ik ontving van den eerw. heer De Vries dezen tweeden brief.

Haarlem, 27 November 1847.

« *Wel Edelgeboren en zeer Geleerde Heer!*

« Ontvang mijnen hartelijken dank voor de toezending van het afschrift van het ontbrekende blad aan het exemplaar van den Roman van Saladine aan onze stadsbibliotheek behoorende. Gaarne wenschte ik in staat te zijn, de daarmede door u bewezen dienst aan onze Bibliotheek door eenige gelijksoortige dienst aan u of de bibiotheek uwer stad te kunnen vergelden; maar de betuiging van mijne bereidwilligheid daartoe is het eenige, wat ik als blijk van erkentenis u kan aanbieden. Ik heb het boekske van genoemden Roman met de meeste naauwkeurigheid op nieuw nagezien en kan u op het stelligst verzekeren, dat de opgaven van den heer Du Puij onnaauwkeurig zijn, dat het boekje geen 28 maar 30 bladen of 59 bedrukte bladzijden bevat, dat het titelblad ontbreekt en de woorden *Dijstorie van Saladine* nergens in het geheele boekje zijn te vinden.

« Het eerste blad begint:

O edele herte ghij blijde gheesten

« Het tweede:

Een copulaet prologael

« Zie daer al, wat ik in staat ben, ter beantwoording van de door u mij gedane vragen u te melden; waarmede ik hoop, dat aan uw verlangen en de door u gewenschte inlichting zal voldaen zijn.

Enz.

A. De Vries. »

Digitized by Google

Uit deze briefwisseling is het my gebleken dat ik het eenige compleet exemplaer van de Saladine bezit.

Beide beginnen met de signature *a*², doch hoogst waerschynelyk was *a*¹ een wit blad, zoo als men dikwyls aentreft in de drukken der vyftiende eeuw. Dit blad is zoo wel uit het haerlemsche exemplaer, als uit het myne verdwenen.

Ten slotte zullen wy hier byvoegen, zoo als reeds uit den eersten brief van den heer De Vries blykt, dat het haerlemsche exemplaer veel meer dan het myne afgesneden is. Inderdaed, de bladen van het eene hebben slechts eene hoogte van 0^m,180 en eene breedte van 0^m,122, terwyl men voor het andere eene hoogte van 0^m,192 en eene breedte van 0^m,134 mag rekenen.

Over den vermoedelyken schryver van de Saladine alsook over de letterkundige verdiensten van dit stuk, hopen wy elders terug te komen.

C. P. SERRURE.

Gent, 1848.

Digitized by Google

Digitized by Google

Edele herten / ghij blijde gheeſten /
Ghij conſteghe minnaers van yſtorien /
Ledt up de navolghende ſcone ieeſten /
Die ic ſal bringhen ter memorien;
Van avontueren ende van victorien /
Van minnen / van edele ghewerken.
Het es een tijtcurtinghe vul van glorien /
Up voorledene ſaken meerken.

Digitized by Google

Voorledene saken voor oghen bringhen
Behoort wel virtueuse zinnen.
Tsijn spieghels van toecommende dinghen/
Die tquade doen schuwen en duecht beminnen.
Schone coronijke salic beghinnen/
Van eenen moghenden Sarasijn/
Leael in hende ende in beghinnen/
Ghenaemt de hoofsche Saladijn/

Hoe hij ghecreech in zijn bandoen
Iherusalem/ die helighe stede/
Die dedel geslachte van Builloen
Besaten met groter moghenthede;
Hoe hij daer naer quam in kerstinhede/
Tot Poerantoen/ met groter macht/
Daer Chabengy eenen camp om dede
Jeghen Briante/ ende seghe vacht.

Hoe Saladijn trac te lande hier naer/
Hoe kerstinen trocken int helich lant/
Ende wonnen Akers zonder vaer/
Ende Babilonien/ so ict vant/
Hoe Seghin Meliden bracht tzijnder hant/
Bij hulpen van Hughen van Tabarien;
De doot van Saladijn/ den saudant/
Suldi in dese ystorie zien.

Digitized by Google

Int curte es dese ystorie schone
Ghenomen vter coronike.
Bidt voor den maker/ dat hij te lone/
Naer sterven mach hebben Gods hemelrike.
Dit copulaet/ gheen dyesghelike
Wilt lesen/ tes al vraey ende waer/
Behelst in curter rethorike/
Het volcht van worde te worde hier naer.

Digitized by Google

Digitized by Google

Een copulaet ystoriael
Vollecht hier warachtich ende scone/
Vanden hoosschen saudaen loyael/
Saladine van Babilone/
Als de Iherusalemsche crone
Wrouch van Sibborch die baroen/
Baudewijn was ghenaemt de ghone/
Van den gheslachte van Builloen/

Digitized by Google

Rees voor Iherusalem / der stede /
Een al te compasselic dpscoort
Onder de princhen van kerstinhede;
Ouer Tanghereids sterven viel dese moort.
Daer bleven in haer bloet versmoort
·xl· princhen / Gods rudders alle.
Daer dedelhept noch om es verstoort
Op Pden / cause van den mesvalle.

Als de saudaen van Babilone
Vernam der kerstinen messchpen /
Met ·xxx· coninghen spannende crone /
Quam hij ten lande van Surpen;
Meer dan ·viii· hondert duust papen
Haddi onder zijn moghenthept.
Baudewijn dede hem wel voorspen /
Want desspanche was hem ghesept.

Een edel coninc / hiet Esclaudie /
Noch ·ix· coninghen in zijn ghewelt /
Met hondert duust volcx in zijn vapllie /
Quam voren om te beslane twelt.
Zijn voor Iherusalem ghevelt /
Daert Baudewpn / de coninc / sach /
Verbust / recht als een leeu ontstelt /
Reet vut met al dat hi vermach.

Digitized by Google

Daer voer hi als donderbaerde /
In de Sarasinen slaen /
Dwelc was tsaudaens abangaerde /
Daer lettel papenen af zijn ontgaen.
.viii. coninghen doot / ende twee ghevaen /
Ghehanghen waren de prisonieren /
Want zijne wilden niet afstaen
Apolinus wet / noch vernoyeren.

Baudewijn / dedel coninc vry /
Dede haer afgoden van goude root
Hanghen den prysonieren bij /
Ende de acht coninghen die waren doot.
Kerstenen dreven blijschap groot /
Ende deelden minlic haer ghewin.
Dabangaerde bleef dus in den noot /
Maer laes ten was maer een beghin!

De vrauwe van Iherusalem
Bat Baudewine / den ruwaert /
Dat hij Hughen ontbode them /
Ende den edelen bastaert.
De coninc was van so vromer aert /
Dat hij sourcours versochte node;
Maer / duer den vrauweliken moet bezwaert /
Was Amedelijs ghecoren bode.

Den bode latic henen varen
Te Meekes waert/ an Godekine.
Van eenen ghequetsten hoort nu verclaren/
Die quam ter tenten van Saladine/
De welke was/ met bromen schine/
Voor eenen starken casteel gheleghen/
Vertelde daer/ met groter pinen/
Hoe die avangaerde was versleghen.

Dies de saudaen was verlogierende
Van daer/ met alder achterhoede/
Onderweghe al tvolc scoffierende/
Stelden kerken/ huus ende hof in gloede/
Mans/ wijfs en kinderen/ met wreeden moede/
Daedsi al te male ten zweerde/
Tlantvolc verslouchsi/ sonder hoede/
Gods beelden sleepten zij op deerde.

Dus quamen zij berghe/ dale ende velde/
Dat zij Jherusalem beseten/
De saudaen slouch zijn ghetelde
Up den berch van Oliveten.
Saghen daer een galghe groot/ ongheмeten/
Dies zij droufhept danof ontfinghen/
De welke zij hebben in stick ghesmeten/
Over haer afgoden/ die daer an hinghen.

Digitized by Google

Baudewijn / de vermaerde heere /
Bestierde zijn volc met vromicheden /
Met tachentich dusent volx / of meere /
Quam hi snachts uter stat ghereden.
Saladijn stont in een dal beneden /
Met hondert duust volcx in zijnen rinc /
Ghewapent pietons, ende som ghereden /
Die Baudewijne tstat onderghinc.

Maer Baudewijn voer als die coene /
De scaren sterkelic duerbrekende /
Verbrandende tenten ende pauwelloene /
Met hoghen moede zijn toren wrekende /
Met sweerden slaende / met scachten stekende.
Tien coninghen verslouch hij in den grase /
Ende boven dien / dwelc men dmeeste rekende /
Saladijns vadre ende Baudaloerdase.

De wile de coninc Baudewijn
Den papenen dit grief beriet /
Bestreet de stede Saladijn /
Maer hij en conste se ghewinnen niet.
Eer Baudewijn van den velde schiet /
Blever hondert duust Saragoene /
Maer van den kerstinen hij oec daer liet /
Meer dan tsebentich duust campioene.

Digitized by Google

Nochtan moeste hem tgheluc gheuallen
Dat hij de scaren al door brac/
Ende quam in tstede/ ondanck hem allen/
Daer Saladijn wonder groot af sprac/
Soo my dystorie net vertrac.
De patriarke bleef daer ghevaen/
Saladijn/ die al barraet verstac/
Dedene voor hem bringhen saen.

Hoort kerstin/ sprac die saragoen/
Muechstu dijnen coninc doen schauwen my/
Ic schelde di quyte dijn rentchoen/
Viertienacht vrede ghevic dy.
De pape vraegde den coninc twy
Hy Baudewyne so gherne saghe.
Saladijn sprac: ic segt hu vry/
Ouer zijne gheweldeghde grote slaghe.

Ja/ sprac die pape/ of Baudewijn
Niet commen wilt in dijn pauwelloen;
Daer op andwoorde Saladijn:
Keert dan weder in mijn prysoen.
Dat consenteerde die Gods baroen/
Nam orlof an alle de princhieren/
Hem te bescuddene voor mesdoen/
Dedene Saladijn convoijeren.

Digitized by Google

De patriarke quam in de stede/
Daer men vriendelic ontfinc.
Den coninc hijt te wetene dede/
Daer hij abuus groot omme bedinc.
Nochtan bereeddi zijne dinc
Naer conincclike singlorie.
Met ·xii· peerden in zijnen rinc/
Quam hij in Saladijns partie.

Saladijn/ edel van manieren/
Ontfinc den coninc van Surien/
Naer vele ionstelike chieren/
Sprac totten coninc die payen:
Edel/ rudderlic engien/
Wildi dees orloghe paysieren/
Ghelooft an onse mamettrien/
Mijn hulde willic hu ottroyeren.

Noch meer/ duer dine edelhede
Weder segdi my dit ghemeene/
So latic hu lant ende kerstinede/
Maer doet my manscap/ rudder reene.
Baudewijn sprac: twaer my te cleene
Dat ic dlant/ daer God in es ghestorven/
Soude houden van eenen papen te leene/
Die noch gheen rudderscip heeft verworven.

Wat is dat rudderschip / edel man /
Sijn rudders meerder dan ic en zij?
Ja zij / voorwaer. Berecht my dan
De weerde van dien? In sal; Waer bij?
Om dat rudderscip es so vrij.
Het ware mijnder eeren een verlies /
Soudic de weerde ontpluken dij /
Ghij zijt papen / niet weerdich dies.

Als Saladijn hoorde dat besceet /
Liet hij de questie henen varen.
Daer maeltijt dedi hem gheleet
Ter stede waert / duer zijne scaren.
De princhen / die beede moedich waren /
Schieden met edeler manieren.
Maer int verscheeden / hoordic verclaren /
Seydsi elc andren een deffperen.

Amedelis hadde binnen desen /
Te Meekes / Hughen van Damast
Verclaert al dit vorseide wesen /
Hoe tkerstin volc was overlast.
Dies Hughe meneghen kerstinen gast
Hadde versaemt in zijn bandoen /
Ende maecte zijn ghereescip vast /
Metten bastaert van Builloen.

Digitized by Google

Orlof namen zij an Synamonden
Ende werden henen al haer ghespan.
De vrauwe bleef vul drucx ghebonden/
Om haer kint ende om haren man.
De dachvaerden ic niet ghenomen can/
Maer zij quamen met vromen schine/
Logyeren in eenen schonen dan/
Op twee milen naer Saladine.

Daer was/ bij rade vanden bastaert/
Een bode ghesonden an den Saudaen/
Wien dach en velt was gheopenbaert;
Ende deffyance doen verstaen.
Ten dage was menich bloedich traen
Ghelaten vten vromen liven.
Natuere croont ieghen dit vermaen/
My iammert dat ict moet bescriven.

Nochtan/ hoe dat den strijt verghinc/
Moetic hu op een curt verhalen.
Elc kerstin reedde zijne dinc/
So hem te strijde dochte falen.
Die edele kerstine vassalen
Stelden in een scare al haer partie/
Ende Saladijn stelde daer/ binnen palen/
·viii· scaren/ elc alzo groot als die.

Digitized by Google

Noch sonden Gods ridders van hogher namen/
An Baudewijne/ coninc van Surien/
Ontboden dat zij hem thulpen quamen/
Met Cm kerstinen wel voorsien.
Sat op/ met cleender chevauchien/
Ende nam orlof an zijnder vrauwen/
Die naer veel iammers/ voor dit messchien/
Hem nemmermeer waende met oghen scauwen.

Corsubel/ met ·xii· coninghen wreet/
Twee hondert duust volcx in zijn vandoen/
In deerste bataylge hij voren uut reet/
Op den bastaert van Builloen.
Iherusalem/ riepen die Gods baroen/
Ende Babilone/ die Sarazijnen.
Daer ruumde menich zijn archoen
In dit versamen/ met groter pijnen.

Nu comt Baudewijn vutghevaren/
Met ·x· duust volcx in zijn beleet/
Duerbrekende de papensche scaren/
Ondanc den Sarazijnen wreet/
Quam daer die bastaert ende Hughe street/
Die zeere verblijdden van den ghenoot/
Beloofden elc andren met ionsten heet/
Gods toren te wrekene toter doot.

Digitized by Google

Den strijt van Alisant/ noch Ronchevale/
Noch alle de fayten van Broyere/
En daden noynt kerstenen so grote quale/
Als dese bataylge fel van dangyere.
Tsaudaens cracht was so meneghertiere
Jeghen der kerstinen ghewelt/
Dat sij/ so snee smeldt van den viere/
Haer menichte smelten beghan op tvelt.

De nacht verghinc/ schijn vander manen
Bracht haer clareyt binnen palen/
Een vorsche bataeylge quam daer ter banen/
Die alle scoten venijnde stralen/
Die edel bastaert/ met Gods vassalen/
Was verinct in dit onghevouch/
Duerschoten/ ghewondt met groter qualen/
Daer hem vter perssen zijn peert ontdrouch.

Dus dolende reet de ridder vry/
Bedauwende met zijnen bloede deerde/
Tot hi quam teender fonteynen bij/
Ter doot ghewondt/ spranc van den peerde;
Zeere beclaeghde die hoghe weerde/
Der kerstinen ieghenspoedeghen noot;
Bat vterlic Gode of hijt begheerde
Om Hughen te sprekene voor zijn doot.

Digitized by Google

Onder de Sarasijnsche scaren/
Met cleender menichten/ Hughe vacht
Daer zij al meest bleven waren/
Ten dade de donkerheyt vander nacht.
Hughe aensach der kerstenen cracht
Te nieuten/ ende den wijch verloren/
Ter stont anhoorde dat reyn ghedacht
Een peert neyen/ daer hi na slouch met sporen.

Quam ter fonteynen/ daer die bastaert
Gestrect lach met bebloedden oghen/
Den iammer die daer was gheopenbaert
En soude gheen meinschelic zin betoghen.
Ontboet/ daer hi dus lach in doghen/
Sijnder moeder een groeten met drouven schine/
Ende zijne broeders dat zij hem poghen
Zijn doot te wrekene op Saladine.

Bat Hughen/ den vromen rudder weert/
Dat hij Gheeraerde wilde gheven
Sijn ors Blankaert/ schilt ende zweert/
Theenen lijcteekene beseven;
Noch bat die edel bastaert verheven
Dat Hughe zijn alsberch so duerscheurt/
Sijn broeders toeghe/ dat zij deurt sneber
Souden ter wrake meer zijn beceurt.

Digitized by Google

Daer vele compasselike tale/
Die de bastaert sprac in zijn doot/
Quam Hughen van iammer sulke quale/
Dat hij in onmacht viel ouer doot.
Als hij bequam/ besief hij bloot
Den edelen ridder ouerleden.
Ne wiste/ duer desen wederstoot/
Wat bedriuen van iammerheden.

Digitized by Google

Een pꝛinche/ vut Vꝛankeric ghebannen
Om te verſoukene thelich lant/
Quam/ ontrent met ·ii· hondert mannen/
Daer hy al dit volc verſleghen vant;
Sach den edelen man vayllant/
Baudewine/ onder zijn pert bezwaert/
Bevant hoe dat die vꝛome wygant
Van Iherusalem was rewaert.

Dandꝛe verlichtene van den peerde/
Ende onderbꝛaegde al dit dangier.
Doen ſpꝛac tot hem die hoghe weerde:
Hoe comdi alle onghewapent hier?
Als peelgꝛim/ antwoorde die pꝛinchier/
Ghebannen ende mijns lants verdꝛeven/
Om uwen wille/ coninc fier/
Die hier wille ſterven met hu ende leven!

Digitized by Google

Van Pontieu heetic hertoghe Jan/
Die metten gheslachte van Builloen/
Jeghen den coninc hilt ghespan/
Dus moetic dolen in dit fasfoen.
Weenende wart die Gods baroen
Ouer die fortune/ wreet van schine.
Den iammer/ die daer ghebiel int groen/
Ware elken onmogelic ghecondicht tsijne.

Bij Baudewijns rade/ die edelman/
Met zijnen ghesellen/ in zijn conroot/
Dede banden dooden de wapene an/
Om thelpen wreken desen noot.
Den patriarke/ die daer lach doot/
Nam de banniere die hertoghe weert.
De coninc ende hij/ in desen stoot/
En hadden maer elc ter noot een peert.

In de payenen zij tsamen reden/
Wonder werkende metten speere/
Ende Hughe stont noch bul druer ghekneden/
Bij den doden bastaert met cleender weere;
Anhoorde tgheruusch/ sach in dat heere
Den standaert blaepen/ alzo hem dochte/
Riep: Builloen! met groten gheere/
Reet duer de persse clouc int ghedochte.

Digitized by Google

Daer onderkende hij Baudewine
Ghewondt ter doot / al thender cracht.
Sprac them noch: prinche van vromen schine /
Laet hu onthellemen of ghi versmacht.
Daer wart onthellemt dat reyn ghedacht /
Neet bloot verstorent in de papene /
Saladijn sach donuersaegde macht /
Dwelc hem abuselic was tanspene.

Wie bestu? vraegde die sandan /
Die dus bloots hoofts twolc hebs verdreven?
Noch ben ic hier coninc / sprac dedel man /
Alzo langhe als God in my laet dleven.
Och! Baudewijn / wilsti dy upgheuen /
Haudt van mi die Surriensche crone.
Ic late di thelich lant ende leven /
Sprac de saudaen van Babilone.

Noch storvic my liever hondert weruen /
Andworde die coninc van Surien /
Dan ic dlant / daer God in wilde steruen /
Saude houden van eeneghen papen.
Dat edel coninclic engien
Wart so verstorent in zijn bedriuen /
Dat Saladijn moeste van daer ontblien /
Of hem verslaen / of selue bliuen.

Digitized by Google

Daer verslouch hij tvroemste grein
Dat in de weerelt doen was in liue.
Een claerheyt quam vut des hemels plein/
Ommerijngde den coninc reyn van bedriue;
Saladijn reet voort/ quam ten ghekiue/
Daer dander stonden verijnct int groene/
Ende vincse beede/ besproken riue/
Dat mense stellen sal te renchoene.

Op hertoghe Jan sach de saudaen/
Wiens herten hem ionst toocht als tsinen broedere/
Vraegde zijnen name/ ende heeft verstaen
Dat hertoech Jans sustere was zijn moedere.
Niet wilde hij hem maken der saken vroedere;
Ouer zijne hoochmoedicheit van machte/
Maer bleef voortan zijns lijfs behoedere/
Als die beminde zijn gheslachte.

Den onbegripeliken drouuen moet
Der coninghinnen moetti verstaen.
Om weten hoet metten coninc stoet/
Sant eenen bode an den saudaen.
Voort van Saladine reyn vermaen.
Der stat en wildi niet ontbeeren/
Maer wilden si vten lande gaen/
Vp en dade niemand belet noch deeren.

Digitized by Google

Voort sprac die edele saudaen / vermoghen:
Segt dijnder vrouwer / hoogher vrauwen /
Dat ic drie daghen vut haren oghen
My hauden sal / wilse my niet anscauwen.
De boodscip quam haer in sulker bauwen /
Ende tsterven van haren edelen man /
Die / naer vele claghens / starf in rauwen /
Wart in den tempel begrauen dan.

Hughe quam in de stat. Drie daghe
Stelde al de beelderie ghemeene
In een murage / met grooter claghe /
Die bij haer selven sloot alleene.
De ghemaelden beelden / groot en cleene /
Die int stat an die mueren stonden /
Verghingen tsamen net ende reene.
Twelc groote mirakelen zijn om vermonden.

Alle de versleghen edel mannen
Worden te Iherusalem begrauen.
Die kerstene hem tsamen tuuswaert spannen /
Elc draghende een last van zijnder hauen.
Als een verhuerlucht landsheere beschauen /
Bat Hughe om weten zijn rentchoen.
Hondert duust bisanten van hogher gauen
Stelde men den edelen baroen.

Digitized by Google

Nu wilde de moghende saudaen
De weerdde weten van rudders daet/
Daer naer rudderscip ontfaen
Van Hughen/ ende dies negheen verlaet.
Tont maecte hem Hughe den hoghen graet
Den rudders name ende hare weerde/
Daer vele verhalens es in den staet.
Gaf hem den rudders slach metten zweerde.

Veel coninghen hebbic op twelt verloren/
Sprac Saladijn toten heere Hugoen/
Meer coninghen hebbic/ ghestelt daer voren/
Bidt elken hulde om hu rentchoen.
Selue gaf die hoffsche saragoen
·l· duust bisante/ tzijnder noot/
Haelde te boven an zijne baroen
·xm· duust bisante van goude root.

Als dedel ghesiachte van Builloen
Dus hadde verloren dlant van Surien/
Wilde de moghende saragoen
Dlant van kerstinhept varen zien.
Nam met hem Hughen van Tabarien
Ende van Pontieu den hertoghe wijs/
Die brochten den edelen paijen/
Als peelgrim/ int stede van Parijs.

Digitized by Google

Daer den coninc deed zij ghebrach/
Die doe ter tijt daer was absent/
Tsent Omaers/ dede men hem ghewach/
Hilt hij nootsakelic parlement/
Omme te gheuene iugement
Van eenen fayte onlanck ghedaen/
Bij eender vrauwen edele bekent/
Ten worde met campe wederstaen.

Van Pontieu was su hertoghinne/
De sustere van den hertoghe Jan/
Een hertooch van Berri boot haer zijn minne.
Maer zu en begheerde gheenen man/
Dies hij ontsteken/ vul nijts/ began
Huer te bederuene van eeren.
Om haer te bringhene in sconincx ban/
Sochte hij menegerhande keeren.

Stroepde venijn ghemijngt met gallen
Op spijse/ die hij den coninc meet/
Daer hijse liet voor zijn voete vallen/
Sloctense de honden up ghereet/
Storven ter stont/ alsoot menich weet/
Twelc hij upteech der vrauwen vry/
Huer segghende/ met eenen ghesichte wreet/
Ghij hebbet vortijts versocht an my.

Digitized by Google

Seide meer: hu broeder was verdreuen
Bij onrechte vten vrancschen rike/
Wildic/ in wraken van dien/ vergheuen
Den coninc/ ghij naemt my thuwelike.
Dus blijct de warept wel publike/
Mids dat ghijt niet cont an my verweruen/
Wilt selue den coninc dus valschelike
Vergheuen/ ende my bederuen.

Bij desen zijn daer versaemt de heeren/
Om der vrauwen te nemene tleuen;
Willet niement met campe keeren/
De vrauwe moet int onrecht sneuen.
Als Saladijn ende hertooch Jan beseuen
Haer bloet in sulker scoffiereghet blame/
Beghan hem therte van thoorne beuen/
Omme te wrekene die diffame.

Tsente Omaers reedsi haestelike/
Der vrauwen thelpene van der doot/
Daer die meeste princhen van kerstenrike
Tsamen versaemt zijn in een conroot.
Saladijn nam an den camp ter noot/
Maer hertoghe Jan die wildene doen/
Bij causen sy breesden den wederstoot/
Mids dat Saladijn was Saragoen.

Digitized by Google

Doen zwoer die houessche saudaen
Den God diet al heeft in hoogdien/
Hij soude persoonlic den camp bestaen/
En quame/ dies hem mochte gheschien;
Maer/ ter bede van Hughen van Tabarien
Dede hij deuotelic zijn orisoen/
Knielende voor tbeelde van Marien/
Rechts als een kerstin Gods campioen.

Trac dus ten crite/ met moede vri/
Daer hij victorieus bedeech.
Dus leet die hertoghe van Berri
Dat hy der vrauwen onrecht opteech.
Die hofsche Saladijn vercreech
Zijns viants paeps/ met neerster bede/
Zeer ionstelic hem die vrauwe neech/
Bedanckende zijnder manlichede.

Als desen camp dus was gheuochten
Ende ghewonnen/ soot blijct hier voren/
De vrauwe verlost/ de reyne ghedochten
Verhuegden van alle guldene sporen.
Daer dede de vrauwe hoghegheboren
Maken/ in teekene van deser daet/
Eene capelle scoen wutvercoren/
Die noch/ op de maert/ tsent Omaers staet.

Digitized by Google

Eenen tornoy/ om vruegt vermeeren/
Was daer beroupen op ghenen dach/
Te Camerijc/ den vremden ridders teeren;
Dwelc Saladijn alte gherne sach/
Want daer zijn principael op lach/
Als hij ruumde dlant van Surien/
Dat hij de vroomste op eenen dach
Princhen van kerstinrike wilde zien.

Rychaert/ coninc van Inghelant/
Met zijnen edelen sone Sophier;
Henegauwe/ Brabant/ ende Vlaenderlant/
Ende de vrancsche coninc fier/
Stanfoort/ Monfoort/ ende die princhier
Van Lucemborch/ de grave van Bloys/
Lisengloen/ van Castelloen Gautier/
Chavengy en die Baroys.

Van Flozines/ die edel man/
Ende Saladijn sonder vaer/
Hughe/ ende van Pontieu hertoghe Jan/
Quamen alle ten tornoye daer.
De vrancsche vrauwe/ ende oec met haer/
Vier hondert vrauwen tharen deele/
Wiens scauwen was als die sonne claer/
Die gaven den danc daer ten tenmeele.

Digitized by Google

Een coopman daer een rosside brochte/
Te costelic allen den ghenoot/
Dwelc Saladijn ieghen den coopman cochte
·x· hondert florinen van gaude root.
Zeere verwonderden cleyn ende groot/
De princhen in die buebancherie/
Zij meercten/ bij zijnen samblante bloot/
Dat hij was hogher singlorie.

My ghedinct noch/ sprac die vlaemsche graue/
Hoe dat die coninc Cornubarant/
Als een truwant van cleender haue/
Quam bespieden dit kerstin lant/
Sgelijcx mach commen dese wigant/
Want naer dbetoghen der prophesie/
Ses inder Sarazijnen hant
Godefroeds conqueste ende singlorie.

De questie lieten de princhen staen/
Zij wilden leuen met bliden zinne.
Een couuerture was den saudaen
Ghesonden vander coninghinne/
Die an hem hadde gheleit haer minne/
Hopende op zijn goet gheual/
Dat hij/ ten kerstinen onghewinne/
Zal werden heere der weerelt al.

Digitized by Google

Voor de vrauwen met groter iope
Daden de heeren vesperepe.
Tsanderdaechs quaemsi ten tornope/
Rechts up den tienden dach van mepe.
Menich ruumde daer zijn gherepe/
In dat versamen/ met omminnen.
Elc die poochde in die contrepe/
Om danc van vrauwen ende om winnen.

De vlaemsche graue die was verladen
Van Saladine/ die op hem vacht/
Maer Chauengy quam hem in staden/
Wan troestelic tpeert met zijnder cracht.
Jan ende Hughe/ met harer macht/
Wonnen tpeert weder binnen banen;
Maer Chauengy verhaelde zijnen pacht
Up tpeert vanden damphin van Vianen.

Als Saladijn weder op was gheseten
Voer hij op Chauengij/ den baroen.
Diene haesscerhant heeft af ghesmeten/
Nam troestelic tpeert in zijn bandoen.
Maer in zijn hiele gaf hem Hugoen
Den slach/ daer hij verminct af bleef.
Tpeert moeste laten die campioen/
Dwelc vinc Sophier/ so men ons screef.

Digitized by Google

Om dit peert rees so groten moet/
In alle de heeren van daden reyne/
So dat de Vrancsche raet ter spoet
Den olifant blasen dede int pleyne.
Ghyrauden riepen al ghemeyne
Op den vremden saudaen: iolijs!
Hij was ghepresen van groot/ van cleyne/
De vrauwen gauen hem den prijs.

In deser wijs es ouerleden
Dit tornoyeren/ die hoghe staten/
Thoue was die saudaen ghebeden/
Daer hij gheeert was bouen maten.
Naer eten houeren/ in blide ghelaten/
Nam Saladijn orlof an die heeren.
Hij wilde smorghens/ ter eerster daten/
Met zijnen ghesellen te lande keeren.

Hem latic zeylen. Voort voort verclaren:
De vlaminc bat/ met hoofscher tale/
De princhen die ten tornoye waren/
Met hem te commene/ int hof/ te Male.
Daer quaem zy al binnen den vlaemschen pale
Sonder de ghequetste heyne wier/
Die tornich om tpeert/ lach inder quale/
Ondich vp den inghelschen Sophier.

Digitized by Google

Ghenesen wart Chauengy / de fiere /
Secretelic hij te Brugghe reet /
De rechte wapene van Oliuiere /
Die voerde hij in zijn wapencleet.
Een maecht gheliker wijs bereet /
Met eender ketene van seluere fijn /
An hem ghehacht dede hem gheleet /
Ter plaetsen daer hij wilde zijn.

Voor thof / te Male / quam de wigant /
Daer hij vant eenen messagier /
Ende gaf hem eenen brief in dhant /
Int hof te draghene / den heeren schier.
Den vlaemsschen graue gaf men tpappier /
Die las dinhouden dus ouer luut:
Een ridder van auenturen hier
Ontbiedt hu allen ionst ende saluut.

Fortune wilt desen ridder grieuen /
Haueloes es hij / sonder goet /
Hij biedt hu allen / maecht hu ghelieuen /
Dat ghij een bede door hem doet.
Om peert / om wapene / rasch metter spoet
Wilt ieghen hem elc drie speeren riden.
Elc abuseerde in zijnen moet /
Ope dat die ridder was te dien tiden.

Digitized by Google

Daer quamen de princhen / deen naer dandre /
Jeghen den vremden met groten gheere
Die hem gheliet als Alexandre /
Ende stacse al af tenden speere.
Sophier hadde de meeste deere /
Om thoors / dwelc Chauengy bescreet.
Maer naer die iosten dedi zijn eere /
Sant elken tzijne / zoot menich weet.

De vrancsche vrauwe die waende wel
Dat Saladijn dese vaert bestont /
Quam an den rudder met haesten snel /
Toegde hem haers hertsen volmaecten gront.
Bat voort / op dat hij haer liefde iont /
Int hof te commene / bij den heeren.
Dus wart hij eerst vander minnen cont /
Die sonder spreken andveerdde tkeeren.

Dus schiet dit hof. Elc trac te lande /
Chauengy coelde zijnen moet.
Nu moetti horen vanden wigande /
Die naer Iherusalem seylt inde vloet.
Int herte hij grote courage loet
Als die waent kerstinhede winnen /
Int stat / daer God ant cruce stoet /
Was hij ontfanghen met groter minnen.

Digitized by Google

Tot Hughen sprac Saladijn van hogher namen:
Kerstinheyt willic om winnen poghen.
De meeste heercracht sal ic versamen
Die men noint yewers aensach met oghen;
Maer waer ic best sal ghelanden moghen
Dat moetti my varen int lant bespien;
Hertooch Jan sal hu de marche toghen/
Hij weet al dmeeste conduyt van dien.

Dus namen de rudders an de vaert/
Tornich om den verouweghen mont/
Ende selden ter starcster marchen waert/
Die ander kerstinen palen stont;
Dats Inghelant/ daer zij maecten cont
Saladijns vu/ ende dies ghelike/
Hoe hij tsent Omaers den camp bestont/
Ende hoe zij waren te Camerike;

Hoe verloren was dlant van Surien/
Wye zij waren/ ende hoe zij sochten
Tcranchste pas/ baden hij dien
Dat zij tstercste ghevinden mochten.
De coninc leedde de reyne ghedochten
Te Moerantoen/ ende toochde hem tpas/
Daer zij Saladijns aermeye brochten/
Die waenden dat daer ten crancsten was.

5

Digitized by Google

Coninc Richaert die sant Sophiere
Anden hoghen coninc van Vranckerike /
Dien hij verclaerde al de maniere /
So voren condicht dese coronike.
De coninc zeere onuermoedichelike
Ontseyde hem hulde ende zijn ghespan /
Om dat men niet teerst quam binnen zijnen wike /
End om dat bode was hertooch Jan.

Verbolghelic schiet die ionghe wygant /
Reet tot Valenchijn / met deser maren /
Daer hij meest alle de princhen vant /
Die inden tornoey te Cameric waren.
Ghinc daer tvorscreuen al openbaren /
Ende hoe de coninc hem hulde ontseyde
Jeghen de sarazijnsche scaren /
Die crachtelic quamen up kerstinheyde.

De vlaemsche graue sprac hoosschelike:
Weest diens te vreden / edel bloet /
Wij sullen den coninc van Vranckerike
Spreken / ende sachten zijnen moet /
Soe vele dat wel Sophier verstoet
Ghulde vanden leeu int gaut rampant.
Daer grote chieren / met ionsten goet /
Vertrac Sophier in Inghelant.

Digitized by Google

Vider vrancscher maiesteyt
Trocken dees edel princhen tsamen/
Claegden dat hij hadde zijn hulde ontseyt/
Gods volc begripende/ point van blamen.
Nochtan en wilde die hooghe van namen
Gheenseins varen in Inghelant/
Maer wist hem allen danc dier quamen/
Ende sourcours daden den wigant.

Elc prinche bereedde zijnen vaert/
Ende namen om een versamen dach.
Doen scaemde hem dies den vrancschen aert/
Als hij de princhen ghewillich sach/
Voer metten heeren/ hoordic ghewach/
Den inghelschen thulpen/ met zijnen scaren;
Saladijn/ die in de marine lach/
Quam metter vlote vast toe gheuaren.

Viere en vijftich coninghen groot/
Met achthondert dusentich man/
Bracht de saudaen in zijn conroot.
Twee milen vlootte dat ghespan.
Nu quamen de kerstine princhen an;
Ontfanghen waersi met bliden doene.
Voor tpas/ in eenen sconen van/
Slouchsi haer tenten ende pauwelloene.

Digitized by Google

Nu quamen de paijensche vloten
Ghesceilt tot an dit sterke pas
Si liepen op met haren roten/
Want scone daer de marche was.
Twee hoghe berghen/ alzo ic las/
Daer neuen lopende eene riuiere/
Daer ouer een brugghe/ ende in dat gras
Een torre/ dit was des pas maniere.

In dessyde vander montayngе/
Up de brugghe ende int casteel/
Laghen donse in de tsampainge/
Vandersíde en wist mens twint/ noch deel.
Vijf coninghen ende haer volc gheheel/
Waenden tpas liden sonder weere.
Sij vonden ghemoet ende fel chambeel/
Menich ghescut/ scilt ende speere.

Meer dan ·xx· duust Sarasine/
Die waren in dit pas versleghen.
Ten onsen verghinct ter groter pine/
Maer de victorie heb zy vercreghen.
Chauengy gaf den roup van zeghen/
Loste den markijs vter noot;
Van Briante/ den fellen deghen/
Vier coninghen bleuen versleghen doot.

Digitized by Google

Briant, Corsubel, met haren scaren,
Quamen ter tenten van Saladine,
Riepen dat si verraden waren,
Up Janne ende Hughen Godekine.
Hughe sprac: Ziet ghij, sarasine,
Hier pant te vechtene jeghen hem,
Die my, tusschen twee sonnescine,
Wilt toghen dat ic verrader bem.

Saladijn slouch den camp van monde,
Hij hadde daer ander dinc te doene.
Sant Picolette ter seluer stonde
Om te bespiedene Gods campioene;
Dus liep de scalke knecht int groene,
Ouermeerken al de bannieren schone,
Die hij, naest zijnen opinioene,
Verclaerde den saudaen van Babilone.

Bij instructien van hertooch Janne,
Verstont die wapenen die saudant;
So dat hij, inder kerstine manne,
·xxvi· hogher princhen vant.
Den ·xii· waren vut Inghelant,
Ende dander, die ouer commen waren.
Dies Saladine wonder ghinc in hant,
Hoe zy daer quamen met haren scaren.

Vueerde hij soude den hoghen vorsten
Tsanderdaechs de passage afwinnen/
Al soudt ·ccc· duust mannen costen;
Dus quam tversamen met onminnen.
Steken ende slaen was daer tbeghinnen/
Menich payen die vlau va n vare/
Maer op de staute ghemoedde sinnen/
Quam crachtelic eene versche scare.

Beede de coninghen vut kerstinrike
Ende de graue van Vlaenderlant/
Waren gheuanghen crachtelike/
Int heer van den fellen ruese Briant.
Dat hoorde Chauengy/ die wigant/
Clam op den berch op thoochste pas/
Wierp vanden berghe de doode int sant/
Spranc selue van boven inden tas.

Riep: verblijdt alle/ met luder kele/
Ghij kerstine heeren/ nu ten stonden/
Het reynt rudders uten hemele vele/
Zelue ben ic een an hu ghesonden.
De princhen tsamen vant hi ghebonden/
Onder drie ruesen die hi verslouch/
De mare liep/ onder de heydensche honden/
Dat rudders reinde meer dan ghenouch.

Digitized by Google

Paijenen begonsten hem te veruaren /
Warchiers zij daden hem al de moort.
Al quamen dicwijle de versche scaren /
Wonse bleuen in een accoort.
Als de saudaen dit heeft verhoort /
Wedi twolc eersselen om tontvliene.
Op dyen dach bleuen / int bloet versmoort /
·xx· coninghen / twee hondert duust paijene.

Niet meer en was op tpas ghestreden.
Stille lach ·vi· weken die Saragoen /
Sant anden coninc Richaert met beden
Te commene tot in zijn pauwelloen.
·vi· moghende coninghen bracht daer Hugoen /
Onder de kerstinen / in opslagen.
Hem / sester van princhen / reet die Gods baroen
Tot Saladine / vry in alle passagen.

Hoort Saladijns milde presenteren:
Hondertich peerden last gauds gheladen /
Boot hij den coninc mochti passeren
Tpas daer hij ontfinc so vele scaden.
Maer so en mochti / met gheenen daden
Ouerlijden / noch om trisoor negheen.
Wies noopte hij een ander nieu beraden /
Ende steldet in deelinghen / campwijs van tween.

Digitized by Google

Dats te verstane twee campioene
Kerstin/ op dat zij den camp verloren
Jeghen twee kempen saragoene;
So soude men rumen tpas sonder thoren.
Maer vochten victorie Gods volc vercoren;
So trocke te lande die saudaen/
Die nemmermeer kerstinheyt mochte storen.
In deser wijs was den camp bestaen.

Gods volc beriet hem metter spoet/
Om te vindene twee campioene.
Chauengy/ om zijnen vermincten voet/
Was daer gheweyghert den camp te doene.
Hier en es gheen prinche nochtan so coene/
Sprac Chauengy/ in hebbe in heymelicheden/
Zijn wijf natuerlic ghehat in bandoene/
Ofte speerds steerte hem af ghereden.

Die heeren worden verstoremt alle zeere/
Over den verouweghen mont vilein.
Chauengy sprac met snellen keere:
Tghoont dat ic segghe/ es waer certein/
Voor thof/ te Male/ was ic int plein/
Wan op hu allen harnasch ende peert.
Ghelachen was daer om dedel grein/
Te campe ghecoren so hijt begheert.

Digitized by Google

Ende te Markijs van Monseraet/
Dit waren Gods campioenen tsamen.
Saladijn sat in zijnen staet/
Die hem beduchte tpoint van blamen/
Om weten of die hoghe van namen/
Chauengy/ deen kempe soude wesen;
Sant onder de princhen van hogher famen
Een zweert duitwendichlic goet ghepresen.

Nochtan een letten was an dit zweert/
Te curt veel meer dan eenen voet/
De wete om betren hij begheert/
Sonder stael/ yser of colen gloet.
Chauengy nam dat zwert ter spoet/
Tart/ in een scherde/ op den papen.
Hier met eist lanc ghenouch en goet/
Sprac Chauengy/ so ghij nu mocht sien.

Om dese mare louch de saudant
Ende coos zijn campioene bry;
Dat was Corsubel ende Briant/
Veruaerlic ende wreet in haren cry/
Quamen int crijt/ ende Chauengy
Sprac: hoort Briant/ verstaet mijn meenen.
Laet ons teerst vechten hu ende my/
Verwind ghij/ zijt ghij twee op eenen.

Dit consenteerde die ruese wreet/
Ende elc verhaelde zijnen loop/
Chauengy op Briante reet/
So dat hy vanden peerde stoop.
Daer hadde de ruese den quaetsten coop/
Ne ware de hoofscheit van Andriese/
Want hij in ommacht lach ouer hoop/
Al tender cracht en te verliese.

Chauengy riep: stant vp papen.
So dat die ruese daer bij ontsprane/
Die hem stelde ter weere met dien.
Der hoofscheit seidi den ridder danc.
Daer vochten zij eene wile lanc/
So dat leet meer dan verspertijt.
Chauengy sprac: den dach wert cranc/
Laet ons becurten desen strijt.

Ter eerden sal ic ligghen bloot/
Twee slaghen suldi slaen op mi/
Bliuic dan niet versleghen doot/
So rijsic/ dan suldi ligghen ghi;
Eenen slach sallic slaen op dij/
Dus suldi altoos int voordeel wesen/
Duerende tot deen versleghen zij/
Maer dat ic teerst mach mijn bedinghen lesen.

Digitized by Google

Dit consenteerde Briant al gheel.
Naer de bedinghe de rudder lach;
De slaghen en deerden hem twint noch deel/
Briant ghinc ligghen/ daert menich sach/
Chauengy die slouch zijnen slach
Te midds ontwee den Saragoen.
Corsubel/ diet sach/ al dat hij mach
Vlau tot in Saladijns pauwelloen.

Doen wilde men den saudaen doen volghen/
Om te verslane Gods campioene.
Daer Saladijn ieghen sprac so verbolghen/
Dat niement dat dorste bestaen te doene.
Vlicht van verraderscepe ghinc op Hugoene/
Dies hij andwerdde camp naer tvetamen/
Dwelc/ in presentien vanden baroene/
Was vutghestelt tot zij te lande quamen.

Om tzweert/ daer tslaen met sulc een last wouch/
Sant de saudaen met neester beden/
Dwelc hij om prouuen in eenen mast slouch/
Maer ten scheen niet tselue zweert van sneden.
Antworde sant Chauengy/ reyn van seden/
Al sant ic hem tzweert in zijnen staet/
Ic en sant hem niet Gods moghenthede/
Noch zijnen aerme/ noch dhantghedaet.

Digitized by Google

Daer dat Saladijn trac te lande/
Met zijnen payenen al te male/
Vertrocken ons edele wigande/
Verſamende te Parijs/ in de zale.
Daer hoorde elc prinche onhooſſche tale
Ende ſchimpich van der coninghinne/
Die heymelic hadde int herte quale
Dat Saladijn faelde van ghewinne.

Maer als Chauengy daer quam gheſtreken/
Rees ſou ende prees zijn hoghe weerdde.
Dewelke ſchimpich verſtont haer ſpreken/
Stacſe metten voete ieghen deerde/
Dies was die rudder ſo goet ten zweerde
Ghevannen/ ſoot ons de ieſte tocht/
Die hem ſecretelic gheneerde
Onder zijnen oem/ den vlaemſchen voocht.

Te lande trac elc naer deſen ban.
Te Iheruſalem quam de ſaudaen/
Campen ghinc Hughe/ dedel man/
Ieghen den coninc/ den morjaen/
Die in dat crijt ſo was beſtaen/
Halſberch ende wapene al duerſcuert/
Bat dat hij om andre mochte gaen/
Dwelc Hughe hem heeft ghewillecuert.

Digitized by Google

Aldus ontquam hij uter pijne.
Hughe verwachte zijns in de bane/
Maer en begheerder niet meer te zijne/
Want hij was al te vernoept van slane.
Hughe was ras ghenouch van verstane.
Onder zijn volc quam de wigant/
Gaf eenen boden last om te gane
Secretelic tot int kerstin lant.

Den princhen/ ouer de marine/
Ontboot Hughe/ die edel man/
Hoe dat hij ontseit heeft Saladine/
Hoe coninc van Akers es hertoghe Jan.
Bat datsi quamen in een ghespan/
Voor Akers/ zij sauden de stede saen
Winnen/ ende/ mits Gods hulpen/ dan
Dhouerdaet vellen van den saudan.

Naer dit ghinc Hughe den saudaen
Deffhieren ende al zijn macht.
Dies hij om vanghen daer was bestaen/
Daer hij zeere manlic ieghen vacht/
Verslouch/ met ridderliker cracht/
Den coninc moriaen ende quam te peerde/
Zij vollegden hem naer met groter iacht
Tot buten/ daer hij hem verweerde.

Sijn volc van die te liue bleuen/
Voor Iherusalem/ in den strijt/
Waren den edelen man beneuen/
Ende meest versleghen in dit berijt.
Ontpeerdt was Saladijn op desen tijt/
Dwelc Hughe rasch bi den toghel greep/
Sauueerde zijn leuen al had zijs nijt/
Hem allen hij metten peerde ontreet.

Ouer menighe wostine groot
Reet hij/ tot op den tienden dach.
Te Meekes quam die vrome ghenoot/
Daer Sinamonde in slape lach/
Haer dromende dat sou Hughen sach
Bestaen van meneghen fellen diere/
Daer al zijn volc bleef int ghelach/
Maer Hughe ontquam vanden dangiere.

Haer dochte dat de bastaert/ naer dit/
Voor haer stont bleec in zijn coleur
Ghecleedt in eenen mantel wit/
Maer streer van hem verloes sou tspeur.
Dies rees in haer sulc een ghetreur
Dat sou ontwiec met groter quale/
Terstont quam de niemare an heur
Hoe een vremt rudder daer was in dsale.

Digitized by Google

Streect quam de scone Sinamonde
Daer Hughe sat op eene banc.
De vriendelichept/ die daer begonde/
Was elken om condeghen te lanc.
Daer teldi haer al den overghanc
Van hem/ de doot vanden bastaert/
Rijc God! hoe daer haer handen wranc
De vrauwe/ Zeghin ende Gheeraert.

Gheeraert hiet men: le beel armept/
Om dat zijn wapene hem stont so wel/
Zeghin/ es orguilleus ghesept/
Om dat hij so hoochmoedich was ende fel.
Dese Zeghin bleef int ghequel/
Te Groeninghe/ voor de vlaemsche macht/
Nochtan zijn cracht viel zo rebel
Dat hij de vlaemsche scare duer vacht.

Naer groten iammer/ naer douersprake/
Als Seghin op zijnen vader keef;
Naer tsvaders toorne/ die bat om wrake/
Dwelc sichtent op zijn kint becleef;
Naer dat Hughe/ so men ons screef/
Zijn kinders rudders maecte int plepne;
Naer dat men rudderlichept bedreef/
Metten niewen rudders/ op eene quintepne;

Digitized by Google

Naer dat hij hadde doen verſamen
Een heercracht moghende ende ſcone/
Reet die prinche van hogher namen/
Met zijnen kinderen te Babilone.
Hem latic varen/ maer op de ghone
Die bode gheſonden was van Hugoene/
In kerſtinheyt/ an de vrancſche crone/
Stellic nu mijn beleet te doene.

De boodſcip/ ſo Hughe te doene beual/
In Vranckerike ende in Inghelant/
Die was ghecondicht gheheel ende al/
Daer men de princhen ghewillich vant.
Elc ghereedde zijn ghewant
Ende namen tcruce deuotelike/
Meeſt alle de princhen clouc ende vayllant/
Die tſamen waren te Camerike.

Ende Hughe die ſtichte brant ende roef
Op de Babiloenſche crone/
De mare ſo verre henen ſtoef/
Dat zijt vernamen in Babilone/
Dorguillueſe Zeghin was de ghone/
Die voor de ſtat/ ten ſeluen tijden/
Theeren van den edelen vrauwen ſcone/
Om peert ende harnaſch wilde riden.

Digitized by Google

Jeghen hem quam een butgheſtreken/
Reet twee glauien/ met moede groot.
Ter tweeſter was hij afgheſteken/
In ommacht ligghende ouer doot;
Paijene quamen op den ghenoot/
Hem te vermoordene/ zeere verlaecht.
Naer grote manſlacht ende ſtoot/
Waer zp van Hughen in tſtat gheiaecht.

Naer dat de ſtede wart beſeten/
Voer Gheeraert naer eenen euer iaghen/
So verre ridende/ buten meten/
Datten zijn rudders niet meer en ſaghen/
Quam daer men/ met ſubtijlden laghen/
In dwaut/ door eene duwiere vinc/
De welke crochte/ van auden daghen/
Onder door Babilone ghinc.

Nu waren te Babilone binnen
Twee vrauwen/ wiens zpen was een verbliden/
Edel ghecroonde coninghinnen
Van Babilone ende van Meliden.
Nature/ die haer niet can vermiden
Tontſtekene Venus brandich vier/
Brachte Salatrien in bitter liden
Van minnen/ op deſen priſonnier.

Ende van Meliden vrauwe Morinden
Hoorde van Zeghin sulke fame/
Dat sou den rudder bouen al beminde/
Twelc dese gheuanghene was grote vrame.
Hughe sochte den hoghen name
Zijns kints gheuanghen in de stede.
Dies hij ende Zeghin/ reyn sonder blame/
Hens stelden naer Sarazijnsche zede.

Te desen tijden quam de niemare
Te Iherusalem/ an den Saudant/
Hoe een onnomelike scare
Van kerstinen/ quam op thelich lant.
Ter seluer tijt quam een tirant
Condeghen den hoghen Saladine/
Hoe al den babiloenschen cant
Belept was van Hughen Todekine.

Dies hij bleef wachtende sine palen/
Ende sant Corsublen/ met groter macht/
Op onse kerstine vassalen/
In staden der sarazijnscher cracht.
Binnen der babiloonscher gracht
Quam Hughe ende Zeghin/ coopmans wyze/
Worden bekent/ bijna versmacht/
Gheuanghen duer sulke entrepryse.

Digitized by Google

Van den carkere was Picolet
Ruwaert / ende camerlijnc van Salatrien.
Die stille gheloofde an Ypistus wet /
Mitsgaders Morinden / door Venus plyen.
Aldus was Hughe van Tabarien /
Met zijnen kinderen gheapsiert /
Sach daer dat minlic engien /
Hoe lief van lieve was ghefestiert.

Den raet van hemlieden die ghedrouch
Dat Hughe ende Zeghin / duer die duiere /
Ontquamen daert tkerstin volc om louch /
Ontfinghene met lusteliker chiere.
Als de pajene putertiere
Gheeraerde braechden naer de saken /
Seide : mijn vadre weet de maniere
Van coniuracien die sloten braken.

Een prinche / coninc van Nubien /
Teech tsait op de twee brauwen daer /
Specialic by Salatrien /
Ende wildet met campe toghen waer.
Picolet andweerdde de camp hier naer /
Maer Zeghin quam duer te crocht al stille /
Als Picolet vacht sonder vaer /
Den camp wan den pajen te wille.

Digitized by Google

De maghen des conincs van Nubie
Waenden dat kempe was Picolet/
Quamen up Teghine/ met fellen crie/
Om hem te nemene lijf ende let.
Hughe/ bereet met volke net/
Jaegde paijene in de stede/
Die ghesconfiert/ niet mochten bet
Van te ghecrighene der vrauwen vrede.

Nu moetti van Corsublen horen/
Die ten sourcourse den Sarazijnen
Quam/ met ·ii· hondert duust volcx vercoren/
Daer hem dachuaert verghinc te pinen.
Want Hughe slouch hem/ soot bleec int scinen/
Int gras/ den aerme metter hant.
Noch bleuer hondert duust van den zijnen
Ende ·iiii· coninghen doot int sant.

An Hughen sant men/ vut Babilone/
Dat hij vertrocke van voor de stat/
Ofte men zoude zijnen zone
Onthoofden/ ende setten op een rat.
Maer Gheeraert was commen den seluen pat/
Metten vrauwen/ duer de rivere/
Ende Picolet/ dies worden mat
De Sarazijnen/ vul van dangiere.

Digitized by Google

Kerstin waren zij ghedaen.
Zeghin wart coninc van Meliden/
Gheeraert van Babilone saudaen/
Elc traude zijn liefste in een verbliden.
Ouergaf men te desen tiden
Babilone/ de scone stede/
De Sarazijnen mochten riden
Waert hem gheliefde/ ·v· daghe vrede.

Voort voort een scone coronike
Van onse kerstine vassalen/
Die/ metten coninc van Vranckerike/
Quamen uten nederlandsche palen.
Ghij hoordet hier voren wel verhalen
Hoe van Akers was coninc Jan.
Die vutwaert sach in de Marijnsche dalen/
Groot volc van wapenen hem commen an/

Ontboden den edelen wigant
Up dat hij Akers wilde ouergheuen/
Men sal hem geuen paps ende lant/
Daer hij voortijts vut was verdreven.
Voort hoe de coninc dit ghinc beleuen.
Tot den paijenen/ sprac de princhier:
Die niet der kerstinen wet wilt ancleuen/
Vertrecke in zijn behaut van hier.

Pajene vertrocken den meesten deel
Ende namen goet/ wijf/ ende kint met hem/
Condichden de sake al ghcheel
Saladine van Iherusalem.
Corsubel/ ontleedt ghemaect al tem
Van Hughen/ quam oec bij den saudaen.
Sprac: Saladijn neue/ merct hoe ic bem
Verminct/ tes qualic met ons vergaen.

Daer verteldi al de maniere
Van zijnder zustere Salatrien
Ende van Morinden/ die vut dangiere
Helpen Huughs kindren van Tabarien.
Saladijn vloucte zijn mamettrien/
Sprac tot Corsubel hoe onse manne
Akers nu hadden in vaochdien/
Mits hulpen van den hertoghe Janne.

Beual den Sarasinen daer/
't Carin te reedene/ ter seluer tijt.
Reden tAkers/ vp drie milen naer/
Ontboden Gods ridders velt ende strijt.
xxx· haddi coninghen in zijn berijt/
Met haren volke/ van machte groot/
Dies/ van den kerstenen/ in dat crijt/
De ix· bleuen verslegen doot.

Digitized by Google

Chauengy / vallinc / slands verdreuen /
Verloste den coninc van Vranckerike /
Vromichheyt wrekende bouen screuen;
Bracht meneghen papen ten slike.
Swart was zijne wapenen. Secretelike
Hilt hij hem onder den vlaemschen rijnc.
De vromicheit van der cronike
Meest op den zwarten rudder ghijnc.

So langhe streden si op den velde
Dat den auent den dach verwan /
Papenen trocken in haer ghetelde /
Ende tAkers binnen al Gods ghespan.
Bedect hylt hem de zwarte man /
Wiens stanc van wonden elc dede vlien.
Dit seyde de vlaminc duer de ban /
Om datten de coninc wilde zien.

Nu moetti weten als Gods ghesinne /
Met scepen / quam ouer de marine /
Voer mede de vrancsche coninghinne /
Duer de liefde van Saladine /
Wien zij liet weten al de comine
Der kerstinen / ende der heeren staet /
Die thueren versouke / duer Venus pine /
Sant an den coninc ende zijnen raet.

Beriepene/ als voocht van al den heere/
Drie iosten te ridene/ op dat sant/
Ware hy verwonnen metten speere
Hij gaue hem Akers/ als eyghin lant/
Maer/ wonne de iosten de saudant/
So soude men Akers ouergheuen
Ende rumen den Sarazijnschen cant;
Ander manieren waest bedreuen.

Daer in besproken/ de coninc mochte
Voor hem drie campioene kiesen.
Twee rudders/ edel/ clouc van ghedochte/
Sach men de iosten op tvelt verliesen;
De vlaminc Robbrecht/ die van den vriesen
Den name drouch/ nam de derde ioste/
En rekende hem seluen niet twee biesen
Verlore hijt ieghen den hoghen vorste.

Sourcours bewaende die edel man
Op Chauengye/ den Gods baroen/
Die torich lach om zijnen ban/
En wilde gheenerseins die ioste doen.
Dus stelde hem verbolghelic als campioen
De vlaminc/ ende riep met luder tale/
Om eenen dronc wijns/ maer duer tsapsoen/
De outheijt/ veesde dhant metter scale.

Digitized by Google

Och! viellaert/ moedich van natueren/
Sprac Chauengy/ wat sal ons geschien!
Wildi hu leuen aventueren/
Jeghen den fiersten man van Tuerkien!
Of ghij den nap/ soot blijct int sien/
Niet twee mont en drinct dhant en beeft/
Hoe suldi den schacht op den paijen
Bedwijnghen/ daer sulc ghewichte an cleeft!

Naer vele redene was de wigant
Chauengy selue gheachemeert/
Oft ware de graue van Vlaenderlant/
Die speeren in een wel ghesaudeert/
Bij causen daer waren gheiosteert/
Int sant twee kerstin campioene
Hoopt de drie steken vercouwereert/
Met eender steken bij zijnen doene.

Aldus reet Chauengy duer die stede/
Daer hij zeere wonderlic was beleken/
Saladijn/ die zijns wacht op de hede/
Was metten peerde int sant ghesteken.
Dus bleuen Gods rudderen onbezweken
In eeren; ende die saudant
Es van voor Akers tuuswaert ghesteken/
Ende Chauengy ghecreech pays ende lant.

Digitized by Google

Hoort voort hoe Hughe Babilone
Verbrandde/ ende liet de stat alleene/
Trac te Meliden/ met zijnen sone/
Voor Claredoen/ die hij besat ghemeene.
Daer hadde Morinde/ de brauwe reene/
Twee hoems/ die hilden Meliden lant/
Ghelijc haer eyghin goet/ in leene/
Om dat sou kerstin was/ so ict vant.

Dees twee ontboden camp ende strijt
Jeghen de mannen van harer nichten;
Besproken: verwonnen zij int crijt/
So saude Hughe de siege lichten/
Ende bleessi tonder/ zij souden zwichten
Haer wet/ ende Gods gheloue an cleuen.
Zij worden verwonnen/ duer Gods verlichten/
Dus hebsi dlantscip al opghegheven.

Een coninc/ ghepaelt bij desen lande/
Hiet Clariant/ maech van Sinamonden/
Met zijnen zone/ vacht op den sande
Camp/ ieghen tgheloue van Xpristus wonden.
Beede Huugs kindren/ van hoghen conden/
Verwonnen den camp/ met vromen doene/
Dies quamen de Sarazijnsche honden
Gheiaecht op dese twee campioene.

Digitized by Google

Up zijne lieden was Clariant
Tornich / om sulke verraderie /
Ende wederstontse als een man vaillant /
Wart van der kerstinen partie.
Hughe / ende al zijn cheuauchie
Quam hem in hulpen met groter druust /
Wonnen bij crachte de vooghdie;
Paijenen bekeerden wel ·xl· duust.

Hier naer bereedden zij hare vaert /
Om Saladijns lachter dat zij poghen /
Ic laetse commen tAkers-waert /
Ende wille hu andre materie toghen.
Daer onse princhelichept vermoghen
tAkers secretelic namen raet /
Quam sconincx vrauwe / die daer voor oghen
Vremde materie vertellen gaet.

Hoe snachts voorleden / in haer gordine /
Quam wit ghecleedt een vrauwe an hare /
Beuelende ganc te Saladine /
Segt hem tkerstin gheloue int claer
Ende Gods beuelen int openbaren /
Dat hij verloochene Mamets leeren /
Hij ende al zijn paijensche scaren /
Tot Godefroeds palen salt al bekeeren.

Digitized by Google

Hoort hoe ghedrouch der heeren raet/
Die groot verwonderen hier af namen/
Seyden: es hare meeninghe quaet/
Laetse vertrecken/ tzijn onse vramen;
Want hoe secretelic dat wij ramen/
Saladijn weet van huer den raet.
Ghecoren was Chauengy/ naer tbetamen/
Met huer te treckene in hueren staet.

Dus reet sou naer haers hertsen kies/
Die hem rasch ieghen haer comste doet;
Daer bleue van Chauengy Andries/
Ne ware duer Saladijns loyalen moet/
Naer menich solaselic/ minlic groet/
Naer eten/ alst quam den auont bi/
Sprac Saladijn ieghen Gods rudder goet:
Rijdt wech/ dese vrauwe sal bliuen mi.

Selue gheleeddene de saudaen;
Ter poorten quam mede de vrauwe fier/
Chauengy riep: hoort mijn vermaen/
Raed om met eeren te bliuene hier.
De vrauwe ghinc neuen den princhier/
Die stappende den payene leet/
Swancse met machte vp zijn destrier/
Hem allen hij metten peerde ontreet.

Digitized by Google

Quam tAkers metter coninghinnen/
Daer sou verkende al haer bedrijf/
Bij rade der princheliker sinnen/
Sant men in Aragoen dwijf/
Daer dede haer broeder haer nemen blijf/
Die coninc van Aragoen was.
Hier af so latic nu een blijf/
Voort hoe ic voort vter istorie las.

Saladijn vernam al de maniere
Hoe Hughe Meliden heeft doen bekeeren/
Ende vanden bekeerden coninghinen viere/
tAkers ontfanghen met groter eeren/
Dies hij zijn heercracht heeft doen vermeeren/
Maer al den winter stille laghen/
Dies hij hadde groot verzeeren/
Wilde up Iherusalem zijn leven waghen.

Reet metten hertoghe vanden Baren/
Met twee bannieren ontploken schone/
Verwapent dat zij beede waren/
Naer Inghelant ende naer de vrancsche crone.
Ontrent ·v· hondert/ clouc van persone/
Waer zij/ sondert yemends weten/
Roofden ende brandden alle de ghone
Die bij Iherusalem zijn gheseten.

Digitized by Google

Saladijn dede ouersien
Haer menichte/ die hij bernam gheheel;
Quam but/ met ·xxx· duust papen/
Daer donse af hadden tonsienste deel/
Ontquamen vp Rochefier/ tcasteel/
Daer men vp stormen ghinc en kiuen;
Maer Chauengy bluste dat chambeel
Met dat hij camp nam op hem biuen.

Saladijn quam vp Chauengye
Campen/ met vier saudanen groot/
Die/ bij Gods hulpen/ verslouch de drie/
Den vierden in ommacht ouer doot.
Nu vecht Saladijn vp den ghenoot/
Daer de papenen om zorghen zeere/
Ende maecten zy dusentich een conroot/
Quamen vp Chabengy den heere.

Saladijn/ tornich/ fel van ghebare
Om sulke onghetrauwichede/
Wederstont al de payensche scare/
Toghende zijne loyale zede.
Chauengy quam/ naer grote bede/
In tslot/ sauueerde zijn edel leuen.
Saladijn duysetters hanghen dede/
Ronds omme tcasteel/ die dit bedreuen;

Digitized by Google

Belepde tslot met groter macht.
Chauengy sant den castelein
tAkers/ an der kerstinen cracht/
Dat men onsette dedel grein.
Maer als de coninghe certein
Ghescandeleert haer wapene weten/
Hament ondanchaer ende voor vilein/
Wrake/ mortele/ zij hem vermeten.

Nu was Hughe in vruegden groot/
tAkers met zijnen volke ontfaen/
Die metten vlaminc/ tzijnder noot/
Chauengie wilde in staden staen.
Sghelijcr zo daden daer vermaen
Al dander princhelicheyt vayllant/
Ende trocken te velde/ wut ghedaen
Vranckerike ende Inghelant.

Maer als zij de ghewillichede
Saghen den kerstinen beleuen/
Vollechden duer scaemte mede/
Daer de Gods rudders vruegt om dreuen.
Saladine was grote macht becleuen/
Drie coninghen quamen ghescaert in drien/
Op hare vopage/ waersi beseuen/
Belaecht van Hughen van Tabarien/

Die/ al bedect in een bosschaelge/
Verwachte naer de derde scare/
Zij ·xl· duust/ in een bataylge/
Scoffierde de prinche/ clouc van ghebare.
Met groter vlucht quam de niemare
Van den ghequitsten an Saladine/
Die naer wraghen/ besief int clare
Den standaert van Hughen Dodekine.

Ghecondicht was hem/ ter seluer wijle/
Dat onse edele singnorien
Logierden daer op een halue mile/
Die hij hem tweester reet ouerzyen.
Rechts int ghemoet quam den papen
Seghin/ met twintich saudenieren/
Sach Saladine sonder harnasche bij dyen/
En wildene bespringhen/ noch sconfieren.

Naer hoofsche tale/ reyn ende bequame/
Van desen twee princhen vutuercoren/
Condichde elc andren zijnen name/
Daer Zeghin verstorent om wart int horen/
Saladijn gaf dese belofte voren/
Als elx bataylge sal staen om striden/
Dat si/ om bluschen haers hertsen toren/
Op andre een glauie souden riden.

Daer in besproken dese dinghen/
Dat Seghin zijnen broeder sal/
Met hem/ in Saladijns tente bringhen/
Paepsiuel/ verzekert voor mesual.
Dit was Gods rudderen ghecondicht al.
Dus coos men dese twee princhieren
Dat zij papene/ groot ende smal/
An Saladine sauden gaen deffijeren;

Quamen ter tenten van den saudaen/
Daer zij haer deffianche daden/
Ende deden hem dach ende velt verstaen/
Soot van den Gods rudderen was ghe laden.
Saladijn conste hem niet versaden/
Te meerkene Gheeraerds manlic doen/
Dreesde eenpaerdic zijn verladen/
In wraken des bastaerts van Builloen.

Daer presenteerde hij den ghenoot
Zoendinc te ghebene voor den bastaert/
Ghewichte van pueren gaude root/
Gheweghen ieghen thors Blanckaert;
Maer als de vrome man Gheeraert
Hoorde vermonden zijn onghenouch/
Loet hij so ouer fellen aert
Dat Saladijn de questie van monde slouch.

Nochtan waeſt cauſe pꝛincipale
Dat hij begheerde den man te ſiene/
Conuoijerde ſelue/ na langhe tale/
De rudders dooꝛ vꝛeeſe van meſſchiene.
Ten daghe zijn kerſtenen ende paijene
Verſaemt/ met crachtegher ghewelt/
Daer gheene meennighe was van vliene/
Elc wilde verwinder zijn op tvelt.

Chauengy ſach al dit vergharen
Ende den wijch gꝛoot bouen ſcreuen/
Quam metten hertoghe vander Baren/
Met vijftich gheſellen/ int heer ghedꝛeuen.
De coken/ die in de tenten bleuen
Ende andꝛe knechten/ in haer partie/
Hebben zy tſamen ghenomen dleuen/
Ende verbꝛandden de artilgerie.

De vꝛancſche coninc was ommegaen
Van den papenen in een conroot/
Zijn paert ghevelt ende zeere beſtaen/
In gꝛoter vꝛeeſen vander doot/
Daer beette; Chauengy/ die ghenoot/
Pꝛeſenteerde den coninc zijn deſtrier/
Sochte ghenade/ met beden gꝛoot/
Die men ontſeyde den rudder fier.

Digitized by Google

Chauengy / wetende zijne doot
Voorsproken / naer tvoorseyde pleghen /
Spranc op zijn peert / met moede groot /
Wilde van den paijenen zijn versleghen.
De coninc / bij crachte van goeder seghen /
Was gheholpen up zijn destrier.
Ende Chauengy dooreet de stercste weghen
Hem seluen te bringhene int dangier.

Gheraert ende Seghin van Meliden
Saghen dwonder van Chauengye /
So bromelic in de paijene riden /
Als die zijns leuens niet en acht een bie.
Quamen hem thulpen / met bromen crie /
Vollechden tot in den hooftstandaert /
Die zij velden in haer voogdie /
Daer menich paijen om wart veruaert.

Als de saudaen aensach gheuelt
Den standaert / ende de ghemeene vlucht /
Gaf hij verloren al de ghewelt /
Vlau metten zijnen duer den ducht.
Den auent nam den dach zijn lucht /
Kerstinen verboden tvolghen naer /
Maer Chauengy vollechde voort int gherucht /
Als die zijns leuens niet acht een haer.

Digitized by Google

Dede zijn volc bij crachte keeren/
Bedanckende haers dienst/ met groter trauwen/
Ontboot een groeten den vlaemschen heeren/
Als die hij nemmermeer waent anscauwen.
Reet onder de paijenen hauwen/
Die zeere verwonderden/ in dit bestaen;
Een menichte van ancrste voor hem vlauwen/
Maer emmer ten lesten wart hij gheuaen.

Als de saudaen verkende Andriese/
Was zijne blijscip alzo groot
Als al den druc vanden verliese/
Daer ·xiii· coninghen om bleuen doot/
Meenende te wrekene zijnen noot
Op Chauengy/ den vromen deghen.
De mare quam onder Gods conroot
Dat hij gheuanghen was of versleghen.

Groten druc was daer beseuen/
Maer Richaert slouch voor clein mesuaren/
Begheerde dat men hem soude gheuen
Te wille den hertoghe van den Baren.
Dwelc de coninc der vrancscher scaren
Ontseyde/ dies Richaert verbolghelike/
Met zijnen volke/ wilt ouervaren/
Om brant te stichtene in Vranckerike.

Digitized by Google

Dese mare quam Saladine/
De toecomst/ cause/ hoe ende twy/
Die hij/ om meerderen zijne pine/
Cont maecte den vromen Chauengy/
De welke duerwondt den steruene by/
Bat om te vermakene zijne wonden;
Dwelc Saladijn consenteerde vry:
Sprac dit naervolghende vermonden:

« Hoort/ Chauengy/ edel man vaillant/
Wildi bliuen hier in Tuerkijen
Ende nemmermeer keeren in kerstinlant
Dijn wet begheven/ ende zijn payen/
So en sal dijns lijf een twint messchyen/
Maer anderseins naect hu sleuens quale. »
Chauengy tornich verstoort bij dyen
Refuseerde al dese voorsprokene tale.

Groot parlement/ discort/ envie
Rees onder drie coninghen/ in dit conroot/
Elc wilde de wrake op Chauengye/
Wiens maghen hij hadde ghesleghen doot/
Ende hiesschene met begheerten groot
Om te doen steruene/ elc in zijn lant.
Ghegheven was Chauengy/ de ghenoot/
Van Damas den Amistant.

Digitized by Google

Dus wart ghesonden dees prisonnier
Te Damas/ in den kaerker diep/
Ataingnant/ dat goet destrier/
Neuens den riddere te toorne liep.
De vrauwe duert scauwen ghenouchte sciep
Int wesen van desen ridder vrij/
Die haer smans minne al weder riep/
Gaf therte den vromen Chauengy.

Ghesellenede van den Amistant
Ende Saladijns nichte was dese vrauwe/
Damas was huere ende al dat lant.
Dese hilp den riddere vut zijnen rauwe/
Mids harer dienstvrauwe goet ende ghetrauwe/
Ende hueren camerlinc Mamucet/
Die Mamets leere/ loos van bescauwe/
Begauen/ ghelooſden an Xpristen wet.

An dese vrauwe wan eene vrucht
Chauengy/ duer dat minlic doghen/
Die sichtent zeere wart ghevucht/
So de naervolghende iesten toghen.
Den edelen kerstinen vermoghen
Was dese sake ghecondicht al/
Die tsamen te Damas-waert toghen/
Hem te bescermene voor mesual.

Digitized by Google

Noch lach de coninc Richaert daer/
Hadde ·x· weken ghewacht naer wint/
Vollechde onsen Gods rudders naer/
Duer scaemte/ niet duer haer liefde twint.
Saladijn/ die dit al heeft versint/
Quam te Damas eerst toe gheuaren
Ende onse Gods rudderen bemint/
Beleyden de stat met haren scaren.

Ten muren waert vut sach die saudaen
De kerstinen voor Damas ghesleghen/
Ende menighe scone banniere ontdaen/
Daer hy tsanderdaechs woer striden ieghen.
Hoort van Chauengy/ den vromen deghen/
Die vut Damas reet sonder vaer/
Verwapent rechts/ naer zijn aude pleghen/
De welke hij hadde doen scilden daer.

Ghemoette ter stat waert commen in
Den Amistant/ dien hij duer reet/
Paijenen bleuen int onghewin/
God nam de kerstinen in zijn beleet.
Saladijn was vten storme wreet
Ghewondt/ ghedreghen ouer doot/
Paijenen vlauwen verre ende breet/
Ter stat waert in/ duer desen noot.

Digitized by Google

Ghevanghen waren de vrauwen beede
Ende Manucet bij desen doene/
Die men teech van den beleede/
Dat Chauengy was vten prisoene.
Vutstel hadden zy toter noene
Oft yement met campe dat wederstonde/
Ende vonde men gheenen man so coene/
Men saudse verbernen door de sonde.

Haer broeder/ coninc van Abilant/
Ghecreech noch eenen dach respijt/
Int heer an Chauengy hij sant/
Om tsanderdaechs te zine int crijt.
Dus quam de ruddere in dit verijt/
Wilde wesen zijns lijfs behoedere/
Vacht victorie ter goeder tijt
In de wapene van haren broedere.

Aldus verloste hij vut dangiere
Zijn vrienden van der doot in vare/
Vertrac van danen/ naer grote chiere/
Heymelic in de kerstene scare.
·vi· weken waert vrede/ int openbare/
Omme te delvene de dode opt velt/
Ons kerstenen bleuen verwintert dare/
Voor tstede/ in menich onghewelt.

Digitized by Google

In hulpen quam Saladijns hoghe macht/
Vier hondert dusentich Saragoene/
Daer hij/ met staende betailge/ vacht/
Up onze kerstenen Gods baroene.
So durstich worden ons campioene/
Dat zij van durste droncken bloet/
Mirakelic spronghen daer/ int groene/
Drie dusentich fonteinen schone/ soete bloet.

Hier met bequamen de reine ghedochten.
Gheeraerd ende Seghin van Meliden
Vonden Saladine/ die zij sochten/
In een schoon pauweilloen van zijden/
Daer hij te schepinghe waende ontriden/
Spranc van den peerde in eenen boot/
Warp hem Gheeraerd ter luchter side
Eenen spiet/ die door de darmen scoot.

Ten stride waert in reed de ghenoot/
Niet wetende dat Saladijn was ghewont/
Die hem besief ghequitst totter doot/
Seilde te Iherusalem waert ter stont.
Victorie was onsen Gods rudders cont/
Jeghen al de payensche macht.
De vlucht/ daer menich in bleef verslont/
Duerde twee daghen ende eenen nacht.

Gods kerstinen princhen vertrocken alle
tAkers waert/ de ghewondde apsieren
Dancten Gode van den gheualle/
Datsi ontquamen de dangieren.
Hoet voort gherees vanden princhieren
Daer zwichtic dit copulaet.
Voort Saladijns doot goet van manieren/
Daer dese istorie met ute gaet.

Een Sarazijns meester ende oec een iode
Ende een artiste vut kerstinhede/
Quamen te Saladijns ghebode/
Die hij elken zijn wet verhalen dede.
De kerstine wet ende al haer zede
Hylt hij voor tbeste/ in ghedincken.
Dede crijeren achter tstede
Zijn doot/ alomme met bellen clincken.

Hoe hij vijf daghen daer te voren
Hadde onder zijn heerscippie
V. hondert duust vechtende volc vercoren/
Te velde ieghen een cleyn partie/
Moeste laten zijn singnorie/
Alleene trecken/ ne wiste waer/
Gheen ander goet/ in zijn voochdie/
Met hem/ dan lijnwaet vier ellen maer.

Digitized by Google

Een guldin beckin met water claer
Bracht men den edelen Saragoen.
Zijn camer dede hij rumen daer/
Trac vten liue dat groot trenchoen.
Wart kerstin in zijn opinioen/
Doopte hem seluen in de bloet/
Beual zijn ziele in Gods bandoen
Ende starf met eenen ghedochte goet.

Hyer hendt dystorie van Saladine/
Int curte ghecopuleert van nijen.
Luste dede my bestaen de pine
Ende dedelheyt van den payen.

Digitized by Google

Taudenaerde gheprendt.

Digitized by Google

LYST DER LEDEN.

(Mei 1848.)

De Heeren :

I.

FR. VERGAUWEN, te Gent, *Voorzitter*, Stichtend Lid.

II.

PH. BLOMMAERT, te Gent, *Secretaris*, idem.

III.

D.-J. Vanderhaeghen-Hulin, te Gent, gaf zyn ontslag in 1845.
CH. ANNOOT-BRAECKMAN, te Gent, benoemd 6 November 1845.

IV.

R. BRISART, te Gent, Stichtend Lid.

V.

R. CHALON, te St. Jans-Molenbeek, by Brussel, idem.

VI.

P.-J.-F. De Decker, te Gent, gaf zyn ontslag in July 1839.
F.-H. MERTENS, te Antwerpen, benoemd in 1839.

VII.

TH. DE JONGHE, te Brussel, Stichtend Lid.

VIII.

J.-J. DE MULDER, te Audenaerde, idem.

IX.

L.-J.-A. De Rooveré-De Roosemeersch, te Brussel, overleden 1843.
P. DE BONNE, te Brussel, benoemd 30 Juny 1845.

X.

Baron J. DE SAINT-GENOIS, te Gent, Stichtend Lid.

XI.

Graef Fr. Goethals-Peckteen, te Brugge, overleden 8 September 1846.
P. KERVYN-DE VOLKAERSBEKE, te Gent, benoemd 8 November 1847.

Digitized by Google

De Heeren :

XII.

J. KETELE, te Audenaerde, Stichtend Lid.

XIII.

P. Kocks, te Gent, gaf zyn ontslag in 1845.
J. VANDEN BOSSCHE, te Gent, benoemd 4 Mei 1846.

XIV.

A. KREGLINGER, te Antwerpen, Stichtend Lid.

XV.

J.-B.-F. LE ROY, te Antwerpen, idem.

XVI.

CH. PIETERS-MOREL, te Gent, *Schatbewaerder*, idem.

XVII.

M.-L. POLAIN, te Luik, idem.

XVIII.

C.-P. SERRURE, te Gent, idem.

XIX.

L. Van Alstein, te Gent, gaf zyn ontslag in 1846.
Vacat.

XX.

D.-J. VANDERMEERSCH, te Audenaerde, Stichtend Lid.

XXI.

P.-C. VANDERMEERSCH, te Gent, idem.

XXII.

SYLVAIN VAN DE WEYER, te Londen, idem.

XXIII.

A. Voisin, te Gent, overleden 2 February 1843.
J. GAUTIER, te Brussel, benoemd 30 Juny 1845.

XXIV.

J.-G. DE BLOCK, te Gent, benoemd in 1839.

XXV.

P.-F.-X. DE RAM, te Leuven, benoemd in 1839.

XXVI.

J.-B. DAVID, te Leuven, benoemd in 1839.

Digitized by Google

De Heeren :

XXVII.

C. CARTON, te Brugge, benoemd in 1839.

XXVIII.

Ant. Van Dale, te Brussel, gaf zyn ontslag in 1847.
Vacat.

XXIX.

Ridder K. VAN EERSEL, te Brussel, benoemd 30 Juny 1845.

XXX.

P. DE BRAUWERE-VAN STEELAND, te Elsene, by Brussel, benoemd 30 Juny 1845.

XXXI.

ED. MALOU, te Ypre, benoemd 30 July 1845.

XXXII.

Baron E. DE T'SERCLAES, te Brussel, benoemd 30 July 1845.

XXXIII.

J. DE MERSSEMAN, te Brugge, benoemd 30 July 1845.

XXXIV.

ANT. DAEL, te Gent, benoemd 4 Mei 1846.

XXXV.

THÉOD. DE VALENZI, te Gent, benoemd 4 Mei 1846.

XXXVI.

VAN DE PUTTE, te Boesinghe, by Ypre, benoemd 6 November 1846.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google